

Csaba László: **Gut bácsiként osztogató kormányok**

Elhangzott: 2005. július 23-án

2005. július 23., szombat 19:06

Az utóbbi időben a magyar gazdaság állapota szélsébeesen mozog oda-vissza, az agóniától a szárnyalásig terjedő skála egyik végpontjától a másikig, aszerint, hogy kormánypárti vagy ellenzéki politikus mond róla diagnózist. Egy biztos: érdemi, nagy változtatásokba nem lehet úgy belefogni, hogy az senkinek ne fájjon.

Zavarban legfeljebb az lehet, akit a pártszimpátiái még nem vakítottak el teljesen és nem képzei, hogy valaminek az igazságtartalma kizárólag attól függ, hogy ki mondja. Aki pedig végképp nem érti ezt az egészet, az magától legfőljebb arra a konklúzióra juthat, hogy milyen igaza volt annak idején Henry Kissingernek, aki egyszer azt találta mondani, hogy a politikusok 90 százaléka miatt van olyan rossz híre a maradék 10 százaléknak. Aki viszont inkább azt szeretné tudni, hogy ha már egyszer a politikusok mostanában annyit beszélnek a gazdaság állapotáról, akkor milyen állapotban is van ez a gazdaság, jól teszi, ha szakemberhez fordul. Mi is ezt tettük.

Az OECD, mint szakmai szervezet – amely a tagállamok piacgazdasági fejlődését, minőségét ítéli csak meg, de nem jár vele megszegényítés, pénzbüntetés, csupán a tények megismerésére törekszik – felmérése szerint a magyar gazdaságban van egy a nyugat-európai átlagánál gyorsabb, de a keleti, illetve a kelet-európai országokénál lényegesen lassabb gazdasági növekedés, ami pénzügyi egyensúlyhiánnyal társul, és ha ezt a hiányt nem csökkentjük, akkor a növekedés veszélybe kerül.

A politikusok előszeretettel vesznek elő egy-egy adatot, amivel aztán azt próbálják megmagyarázni, hogy miért jó vagy éppen rossz a magyar gazdaság állapota. Csaba László, a Közép-Európai Egyetem közgazdász-professzora ugyanakkor úgy véli, hogy az adatokat egységében kell vizsgálni, mert egyet-egyét kiragadva az elemzések egyoldalúak lesznek. Az biztosan egy jelentős eredmény, hogy Magyarországon hosszú idő után – majdnem harminc év után – négy százalék alá ment az infláció, de az egy további kérdés, hogy ezt mesterséges eszközökkel lejjebb kell-e még vinni.

Csaba László az államháztartási hiány növekedését azzal magyarázta, hogy az állam túl sok feladatot vállal magára, túltervezi a gazdasági növekedést, valamint már előre elosztják azt a jövedelmet, amely azonban a gazdaságban nem jön létre. Magyarán: 2001-2002-ben azt gondolták, hogy legalább 6-7 százalékos növekedés lesz. Ezt az összeget pedig már előre elköltötték, például a fizetésemelésekre, miközben a bevétel nem nőtt. Visszapótolni ezt a hiányt viszont nem tudták, mert a baj a mértékekkel van; idén a reálbérek 12 százalékkal nőnek, miközben a gazdaság 3.7 százalékkal nő – a kettő között körülbelül 8 százaléknyi különbség van. Mivel ez évek óta így van, visszapótolni soha nem sikerül. A két összeg közötti különbségeket külföldi adósság felvételéből finanszírozta az ország, ami a közgazdász szerint nagyon nem jó, mert külföldi adósságot csak olyasmire érdemes felvenni, ami kitermeli a fedezetét. Ezzel szemben a felvett összegből az állam működési költségeit és fogyasztási célú kiadásokat finanszíroztak.

A megoldás az lenne, ha összerendeznék a magyar gazdaságpolitika különböző ágain futó tervezeteket, döntéseket, mert ez így nem mehet tovább – mondta Csaba László, aki azzal egyetért, hogy amikor ilyen nagy az államháztartás hiánya, akkor valószínűleg nem most kell

adóreformot csinálni, de gondolkozni attól még lehet róla. Véleménye szerint azonban inkább azért nem csináltak a kormányok reformokat, mert a politika egy olyan irányt vett, amikor mindenki Gut bácsi akar lenni, tehát mindenki ugyanazt akarja – hit, remény szeretet –, mindenki úgy gondolja, hogy ő jobban tudja csinálni, mint a másik; ugyanazt az ígéretős politikát vezették be. Ígéretet pedig azt nem lehet, – mint annak idején Churchill – hogy vért, verítéket, könnyet, mert ahhoz egy rendkívüli helyzet kell. A politika senkit nem akar megbántani, márpedig érdemi, nagy változtatásokba nem lehet úgy belefogni, hogy az senkinek ne fájjon.

Nej György interjúja nyomán